

וישבו יחנו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל צפון נכחו תחנו על הים (שמות י"ד ב')

במאמר זה אנו נדון בשאלה היכן נמצאים מקומות אלו: פי החירות, מגדל, בעל צפון, ובאיזה מקום בני ישראל עברו את הים. במאמר כללי על [מסעות בני ישראל](#) תיארנו את כלל המסעות, ובפרט מסע שלישי מאיתם לפי החירות ומשם בחזרה לאיתם. כעת נראה לנו לדייק יותר. פתרון שלנו מבוסס על סדרת הנחות ומופתים חשבוניים. כדי לראות את כל התמונה על כל פרטיה יש לפתוח את [קובץ ים סוף](#) בעזרת [Google Earth](#). את תצלום המקום בתמונה אחת נתן לראות [כאן](#).

להלן סידרת ההנחות והמופתים.

- (א) חניה איתם נמצא בבליטת ראס מיסלי על חוף הים בצד מזרחי של מפרץ סואץ
- (ב) פי החירות (דרומי) נמצא באותו קו רוחב כמו איתם על החוף בצד מערבי של מפרץ סואץ
- (ג) מרחק בין איתם לפי החירות בדיוק 12 מיל כגודל מחנה ישראל. מיל כאן ובכל מקום שוה 2000 אמות הארץ של 51 ס"מ. מופת זה לא נמצא בשליטתנו פרט לבחירת בליטת ראס מיסלי (אחת מתוך שנים). בחירה זאת קובעת את קו רוחב של פי החירות 29.820414. קו רוחב זה קובע את קו אורך של פי החירות 32.483227.
- (ד) בעל צפון נמצא בקו רוחב של חניה פונן (חניה מספר 36), שם נאמר לבני ישראל פנו לכם צפונה. קו רוחב זה הוא גבול בין שמעון ויששכר לפי יחזקאל והוא נמצא 210 מיל דרומה ממרכז ק"ק בקו רוחב 29.845982. קו אורך של בעל צפון שוה לקו אורך של פי החירות. זאת בחירה של בעל צפון ואין כאן מופת.
- (ה) בני ישראל חנו לפני פי החירת בתוך משולש ישר זווית. קדקד דרומי של המשולש הוא פי החירות, צלע מערבי הוא קו אורך מפי החירות צפונה, צלע מזרחי יוצר זווית 30 מעלות בדיוק עם הצלע המערבי. שטח המשולש שוה 4.8 מיל רבוע. שטח זה שוה 1,200,000 פעמים 4 על 4 אמות. כלומר, לכל איש ואשה מששים ריבוא בני ישראל נותנים 4 על 4 אמות (הילדים מסתדרים בתוך תחום של הורים). הגדרה זאת קובעת את מידות המשולש. מופת חלקי הוא בכך שקו 30 מעלות מפי החירות מזרחה מן הצפון תואם את כיון החוף.
- (ו) קדקד צפון-מזרחי של המשולש מוגדר בתור פי החירות הצפוני. מרחק מאיתם ועד לנקודה זאת סביב מפרץ סואץ שוה 40 מיל. אין בכך מופת חזק כי נתן להתאים את אורך המסלול בגבול דיוק של כמה מאות מטרים. זהו מסלול של עמוד הענן, אבל בני ישראל כאמור התפשטו בתוך תחום המשולש.
- (ז) בני ישראל נכנס לים לאורך החוף בקטע באורך 3000 אמות (של 51 ס"מ). אורך זה מתאים לגודל הר הבית לעתיד לבוא (500 קנים של 6 אמות) ולאורך אותה תפסה שורה של 600 רכב של מצרים. אנו מניחים שכל רכב תפס 5 אמות כמו עגלות הלויים.

ח) קדקוד צפון-מזרחי של המשולש מחנה ישראל היא נקודה צפונית של הקטע בו בני ישראל נכנסו לים. כניסה דרומית של בני ישראל לים נמצאת על אותו צלע מזרחי של המשולש, במרחק 3000 אמות מכניסה צפונית. אין כאן מופת, רק הגדרה.

ט) מופת מספר שנים הוא שקו רוחב של כניסה הדרומית נמצא בדיוק בקו רוחב של בעל צפון.

י) לפני שנכנסו לים בני ישראל הצטמצמו לטרפז אשר מהווה חלק צפוני של המשולש הנ"ל צפונה מבעל צפון. שטח של אותו טרפז שווה 2.57 מיל רבוע והוא קצת יותר משטח של 600,000 פעמים 4 על 4 אמות (אשר שווה 2.4 מיל). כל אחד משישים ריבוא בני ישראל נכנס יחד עם משפחתו לתחום של 4 על 4 אמות ונשאר שם מקום ללויים ולמרווחים של 10 אמות בין שבט לשבט.

יא) מגדל נמצא בקו רוחב של בעל צפון מזרחה ממנו באותו מרחק כמו מכניסה דרומית לבעל צפון.

יב) מופת שלישי הוא שמגדל נמצא בשיא גובה הרכס אשר עובר מערבה מן החוף (גובה 274 מ' לפי גוגל). זאת נקודה שולטת ברורה על הסביבה.

יג) בני ישראל הלכו בתוך הים בפרוזדור ברוחב 3000 אמה כאמור. נקודה יציאה הדרומית היא איתם אשר הוגדרה בסעיף א). נקודה היציאה הצפונית נמצאת על החוף במרחק של 3000 אמה מנקודת יציאה הדרומית.

יד) בני ישראל הלכו משך אשמורת הבוקר, דהיינו 4 שעות. מאחר ומהלך אדם ביום הוא 40 מיל, אז מהלך אדם תוך 4 שעות הוא $40/3=13.333$ מיל.

טו) מופת רביעי הוא שמסלול הצפוני הארוך של בני ישראל אשר כולל את אורך הצלע הצפונית של המשולש ביבשה 2.354 מיל ו- 10.988 מיל מכניסה הצפונית עד יציאה הצפונית שווה 13.342 מיל.

טז) מופת חמישי שבזמן 4 שעות בו בני ישראל עברו את הים, מצרים על סוסים (סוס רץ פי שלש מהר מאדם) היו מקיפים את 40 מיל לאורך החוף מפי החירת עד איתם. ומזה חששו בני ישראל. (מופת זה לא תלוי בבחירת הנקודות אלא בעצם הרעיון שבני ישראל עברו את הים ב- 4 שעות ושמרחק בין איתם לפי החירת 40 מיל).

אחרי בקבענו את המקומות השונים נסביר את פשט הפסוק בשמות י"ד ב'.

וישבו- מאיתם בצד מזרחי של מפרץ סואץ בבליטת ראס מיסלי, ויסבבו את מפרץ סואץ מצפון (דרך עיר סואץ של היום) עד בליטת ראס עדביה בצד מערבי של המפרץ. כל זה דרך יום 40 מיל. ראה סעיף ו) לעיל

ויחנו לפני פי החירת- מצפון לו ומזרח לו כי לפני מראה על רוח מזרח. אכן משולש מחנה ישראל נמצא ממזרח ומצפון לפי החירת. ראה סעיף ה) לעיל.

בין מגדל ובין הים- קו אורך המגביל את מחנה ישראל מצד מערב עובר באמצע בין מגדל ולבין הים, בקו רוחב של מגדל. ראה סעיף יא).

לפני בעל צפון - מזרחית לבעל צפון. כאן למדנו שבעל צפון נמצא בקו אורך של פי החירת. ראה סעיף ד) בסוף. קו רוחב של בעל צפון רמוז בפסוק "פנו לכם צפונה" (דברים ב' ג'), בפונן.

נכחו תחנו - זוהי חניה שניה, כי כבר כתב לעיל "ויחנו לפני פי החירת". מלמדנו שחניה שלהם תהיה נכח בעל צפון, שיצטמצמו צפונה בקו רוחב של בעל צפון, ועדין מזרחה לו.

על הים - שבצד מזרחי גבול שלהם יהיה ים.

אבל בפסוק י"ד ח' כתוב "וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם **על הים** כל סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו **על פי החירת לפני בעל צפון**". הכוונה לחניה הראשונה של בני ישראל (ולא של מצרים) כאשר הם היו "על פי החירת" - ונמשכים משם וצפונה, "לפני בעל צפון" - מזרחה מבעל צפון, אבל לא נכחו כי עדיין לא הצטמצמו צפונה ממנו. ו"חונים על הים" מלמדנו שתחום חניה היה מוגבל מצד מזרח ע"י חוף הים.

מה היסוד להנחה שלנו שפי החירת נמצא בקו רוחב של איתם? כתב חזקוני (שמות י"ד ב') "כדאיתא במדרש: כך היה מנהגם של מצרים כל עבד שהיה בורח מרבו כיון שמגיע על פי החירות הוא פיתום, מיד נעשה בן חורין. ד"א לפני פי החירת להטעות את פרעה שיהא סבור נבוכים הם בארץ, ומתחרטים על שיצאו כשהם חוזרין לפני פי החירות שהוא פיתום מקום שעבודם". אולי לא רק בצד מערבי של מפרץ סואץ אלא גם בצד מזרחי היה אותו כלל, כיוון שהיה מגיע לקו רוחב של פי החירות מיד נעשה בן חורין. ובני ישראל בתחילה חזרו מאיתם כדי להטעות את פרעה כדי שיחשוב שהם מתחרטים על שיצאו. אכן פרעה יצא לרדוף אחרי ישראל כאשר הגיעו עליו מרגלים אשר שלח ואמרו שבני ישראל חוזרים מאיתם צפונה ופונים מערבה לכיוון אפריקה במקום להמשיך צפונה למצרים. ובאותו זמן בני ישראל עדיין לא הגיעו לפי החירות.

ומה עניין בעל צפון? כתוב במכילתא (בשלח, פרשה א') "לפני בעל צפון, בעל צפון נשתייר מכל הייראות שלהן בשביל לפתות לבן של מצרים". קו אורך של בעל צפון הגביל את בני ישראל, כך שלא יכלו לברוח מערבה. ואחר כך כביכול בגלל יראתו, חזרו והצטמצמו צפונה ממנו.

ומדוע מרחק בין איתם לפי החירות צריך להיות 12 מיל? כידוע גודל מחנה ישראל היה 12 על 12 מיל. בתחילה הם חנו באיתם. אילו ים סוף היה יבשה, הם היו מתפשטים משם מערבה כגודל המחנה עד פי החירות. על כן חזרתם לפי החירות היתה למעשה התפשטות מחנה ישראל. ועוד, חזרתם צפונה מאיתם היתה כעין חזרתם צפונה מפי החירות, כאילו הם מתחרטים ורוצים לחזור לעבדות.

כתוב (דברים י"א כ"ד) "כל המקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכם יהיה". בני ישראל הקפידו ללכת לאורך גבולות הארץ לע"ל (פרט לקו ישר מאיתם להר סיני שכיוונו לקנות את התורה). לכן י"ל שתחום מפרץ סואץ אותו סבבו בני ישראל ביבשה יהיה חלק של ארץ ישראל לע"ל. ונ"מ שאניות העוברות שם יצטרכו לשלם דמי מעבר. וזהו רכוש גדול שזכו בכיזת הים.